

Neft strategiyasının uğurlu davamı

2017-ci il sentyabr ayının 14-də Bakıda, Heydər Əliyev Mərkəzində Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda "Azəri", "Çıraq" yataqlarının və "Günəşli" yatağının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və neft hasilatının pay bölgüsü haqqında düzəliş edilmiş və yenidən tərtib olunmuş Sazişin imzalanması mərasimi keçirilmişdir.

Ötən əsrin sonlarında müasir tarixinin çətin, ziddiyyətli, mürəkkəb dövrünü yaşayan Azərbaycanda dövlət idarəçiliyində heç bir təcrübəsi olmayan təsadüfi insanların hakimiyyəti ələ almaları ölkəmizin müstəqilliyini təhlükə altına salmışdı. Diplomatiyadan uzaq, siyasi savadı olmayan bir qrup şəxsin hakimiyyət davası səbəbindən ölkə böhranlı vəziyyətə düşmüş, torpaqlarımızın 20 faizdən çox hissəsi Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş, daxildə vətəndaş müharibəsi başlamış, iqtisadi çətinliklər xaos, anarxiya son həddə çatmışdır. Rus imperiyasının tabeliyindən təzəcə qurtulub istiqbalini əldə edən xalq bir tərəfdən maddi sıxıntılara, digər tərəfdən isə torpaq, ərazi itkisinə məruz qalmışdır. Düşüncənin çətin vəziyyətdən çıxış yolunu ulu öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlməsində gördən müdrik Azərbaycan xalqı həmin dövrdə tarixi qərar qəbul etdi. Uzaqgörənliklə verilmiş bu qərar həm xalqın, millətin, həm də dövlətin qurtuluşu oldu.

Ölkəmizdə ikinci dəfə rəhbərliyə qayıdan ulu öndər ilk gündən iqtisadi, siyasi islahatlara başladı, tənəzzül, siyasi böhran tədricən aradan qaldırıldı, heç bir iqtisadi perspektivi olmayan, müstəqillik yoluna yenəcə qədəm qoyan respublikamızda siyasi sabitlik bərqərar oldu. Bundan sonra Heydər Əliyev təbii ehtiyatlarla zəngin ölkənin yeraltı-yerüstü sərvətlərdən xalqın rifahının yaxşılaşdırılması, respublikanın inkişafı üçün istifadə olunmasını qarşıya vacib məsələ olaraq qoydu. Respublikamızın neft yataqlarına maraq oyaqmaq, xarici şirkətlərin investisiya yatırmasını təmin etmək böyük siyasi təcrübə, bacarıq tələb edirdi. Çünki iqtisadi cəhətdən geridə qalmış, bu sahədə heç bir perspektivi olmayan, dövlət xəzinəsi tamamilə boşaldılmış bir ölkəyə investisiya qoymaq çox riskli idi. Bu baxımdan, xarici şirkət sahibləri ilə danışıqlar aparmaq, görüşlər keçirmək, onların etibarını qazanmaq o qədər də asan deyildi. Dahı lider Heydər Əliyevin beynəlxalq aləmdə qazandıqı nüfuz ona bu şərəfli missiyanı uğurla həyata keçirməyə imkan verdi. Ulu öndərin müdərəkəbi diplomatiyası sayəsində bir müddət əvvəl iqtisadi gücü, siyasi arenada çəkisi olmayan Azərbaycanla əməkdaşlıq əlaqələri qurmaq istəməyən ölkələr, dünyanın böyük neft şirkətləri onunla maraqlanmağa, ölkə iqtisadiyyatına investisiya yatırmağa başladılar. Beləliklə, dövlət başçısı Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə "Əsrin müqaviləsi" imzalandı və bununla da respublikamıza xarici ölkələrdən böyük sərmayə axını başlandı.

1994-cü il sentyabrın 20-də Bakıda Gülüstən sarayında Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlarının dərin su qatlarındakı neftin birgə işlənməsi haqqında "məhsulun pay bölgüsü" tipli müqavilənin imzalanması müasir Azərbaycan tarixində ən önəmli hadisəyə çevrildi. "Əsrin müqaviləsi"ndə dünya-

nın 8 ölkəsinin (Azərbaycan, ABŞ, Böyük Britaniya, Rusiya, Türkiyə, Norveç, Yaponiya və Səudiyyə Ərəbistanı) 13 məşhur neft şirkəti (ARDNS, Amoco, BP, McDermott, UNOCAL, Lukoyl, Statoil, Exxon, Türkiyə Petroları, Pennzoil, ITOCHU, Ramco, Delta) iştirak etdi. Kontrakt Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən təsdiq edildi və 1994-cü il dekabr ayının 12-də qüvvəyə mindi. Ümummilli lider Heydər Əliyevin neft strategiyasının başlanğıcı olan "Əsrin müqaviləsi" ilə dünyanın nüfuzlu şirkətləri Xəzər dənizində neft-qaz yataqlarının işlənilməsinə iştirak etməyə, eyni zamanda bu kontraktın icrasında podratçı kimi fəaliyyət göstərməyə başladılar. "Əsrin müqaviləsi"nin icrasına sərmayə yatıran investorlar bir müddət sonra milyardlarla dollar gəlir əldə etdilər. Müqavilə üzrə aparılan işlərin nəticəsində respublikada neft hasilatı sürətlə artdı. Azərbaycan dövlətinin qazandıqı yüz milyard dollardan çox gəlir respublikanın hər tərəfli inkişafına sərf olundu, sosial məsələlərin həllinə, ölkəmizin beynəlxalq mövqelərinin möhkəmləndirilməsinə imkan yaratdı. Şəhər və kəndlərdə, quruculuq, abadlıq geniş vüsət aldı, ilk növbədə isə ordu quruculuğu həyata keçirildi. Ulu öndər, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin uğurlu neft strategiyası ölkəmizin dünya dövlətləri ilə yeni münasibətlər qurmasına, əlaqələrini genişləndirməsinə, xarici siyasətin güclənməsinə zəmin yaratdı. Bu gün irimiqyaslı, beynəlxalq səviyyəli layihələrin həm təşəbbüskarı, həm də icraçısı olan Azərbaycan regional iqtisadi inkişafın aparıcı qüvvəsinə, Avratlantik məkanın enerji təhlükəsizliyinin təminatçısına çevrilib. Bütün bunlar isə əsas ulu öndər tərəfindən qoyulan neft strategiyasının düşünülmüş şəkildə həyata keçirildiyinin göstəricisidir. "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanmasından 23 il sonra - 2017-ci il sentyabr ayının 14-də Bakıda Heydər Əliyev Mərkəzində Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda "Azəri", "Çıraq" və "Günəşli" yataqlarının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və neft hasilatının pay bölgüsü haqqında düzəliş edilmiş və yenidən tərtib olunmuş Sazişin imzalanması mərasiminin keçirilməsi bunun ən bariz nümunəsidir. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirak etdiyi mərasimdə dövlət başçımız 1994-cü ildə imzalanmış "Əsrin müqaviləsi"nin ölkəmiz üçün çox mühüm əhəmiyyətindən bəhs etmiş, "Azəri-Çıraq-Günəşli" nəhəng neft yatağının işlənilməsinə yeni dövrün başladığını, yatağın işlənilməsinin 2050-ci ilə qədər uzadıldığını bildirmişdir.

Əvvəlki müqavilənin 23 il ərzində Azərbaycanın maraqlarını tam təmin etdiyini bildirən Prezident İlham Əliyev əlverişli şərtlərlə imzalanan yeni müqavilə əsasında ölkəmizə xarici investorlar tərəfindən 3,6 milyard dollar həcmində bonus ödəniləcəyini, SOCAR-ın "AZAÇG" şirkətinin podratçı qismində kontraktın icrasında iştirak edəcəyini, həmçinin SOCAR-ın payının 11,6 faizdən 25 faizə qaldırılacağını və Azərbaycana çatacaq mənfəət neftinin səviyyəsinin 75 faiz təşkil edəcəyini diqqət

"Əsrin müqaviləsi" ilə qoyduğumuz təməl XXI əsrdə Azərbaycan xalqının inkişafı, firavan həyatı, müstəqil Azərbaycan dövlətinin suverenliyinin daha da möhkəmlənməsi üçün gözəl imkanlar yaradır və inanırıam ki, XXI əsr müstəqil Azərbaycan dövləti üçün ən xoşbəxt dövr olacaqdır.

Heydər ƏLİYEV,
Ümummilli lider.

tə çatdırmışdır. Ötən 23 ildə "Azəri-Çıraq-Günəşli" neft yatağından 436 milyon ton neft hasil olunduğunu, bu illərdə Azərbaycanın sürətlə inkişaf etdiyini, dünya ölkələrinin əksəriyyəti ilə ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq əlaqələri qurduğunu, ölkəmizin 155 ölkə tərəfindən BMT Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü seçildiyini bildirən Prezident İlham Əliyev yeni müqavilənin icrası müddətində daha böyük nailiyyətlər əldə olunacağına əminlik ifadə etmişdir. Müstəqilliyinin bərpasının ilk illərində ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyə gəlişindən sonra həyata keçirilən düşünülmüş daxili və xarici siyasət sayəsində Azərbaycan

diyini, 2002-ci ildə Heydər Əliyevin şəxsən iştirakı ilə "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" neft kəmərinin təməlinin qoyulduğunu, 2006-cı ildə "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" neft kəmərinin Türkiyənin Ceyhan limanında istifadəyə verildiyini, 2007-ci ildə Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin fəaliyyətə başladığını və "Şahdəniz" qazının ilk hissəsinin Türkiyəyə ixrac olunduğunu konfrans iştirakçılarının diqqətinə çatdırmışdır. Bütün bunların "Əsrin müqaviləsi"nin əsasında reallaşdığını deyən dövlət rəhbəri, həmçinin 2012-ci ildə Azərbaycanla Türkiyə arasında TANAP layihəsinə imza atıldığını, 2013-cü ildə TAP layihəsi istiqamətində işlərin uğurla aparıldığını bildirmişdir. Cənab Prezident ölkəmizin çox böyük maliyyə resursları hesabına valyuta ehtiyatlarının artması və bunun fonunda "Əsrin kontraktı"nın uzadılması, "Şahdəniz" layihəsinin, "Cənub Qaz Dəhlizi"nin icrası nəticəsində gələcəkdə Azərbaycanın iqtisadi gücünün daha da genişlənməyəcəyini əminliklə bildirmişdir.

Mərasimdə Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla bp şirkəti arasında 23 illik əməkdaşlıq əlaqələrinin olduğunu, BP-nin ölkəmizin bütün əsas layihələrində - "Azəri-Çıraq-Günəşli", "Bakı-Tbilisi-Ceyhan", "Şahdəniz", "Cənub Qaz Dəhlizi" layihələrində əsas tərəfdaş və investor kimi fəaliyyət göstərdiyini qeyd etmişdir. "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağının 1 milyard ton neft ehtiyatı olduğunu söyləyən Prezident İlham Əliyev "Əsrin müqaviləsi"nin vaxtının bitməsinə baxmayaraq, bp ilə SOCAR arasında imzalandığını, 1997-ci ildə "Çıraq" platformasından ilk neftin çıxarıldığını, 1998-ci ildə həmin neftin Bakı-Novorossiysk kəməri ilə Qara dənizə ixrac edildiyini, 1999-cu ildə Qara dəniz digər limanına - Supsaya Bakıdan neft kəməri çəkil-

diyini, 2002-ci ildə Heydər Əliyevin şəxsən iştirakı ilə "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" neft kəmərinin təməlinin qoyulduğunu, 2006-cı ildə "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" neft kəmərinin Türkiyənin Ceyhan limanında istifadəyə verildiyini, 2007-ci ildə Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin fəaliyyətə başladığını və "Şahdəniz" qazının ilk hissəsinin Türkiyəyə ixrac olunduğunu konfrans iştirakçılarının diqqətinə çatdırmışdır. Bütün bunların "Əsrin müqaviləsi"nin əsasında reallaşdığını deyən dövlət rəhbəri, həmçinin 2012-ci ildə Azərbaycanla Türkiyə arasında TANAP layihəsinə imza atıldığını, 2013-cü ildə TAP layihəsi istiqamətində işlərin uğurla aparıldığını bildirmişdir. Cənab Prezident ölkəmizin çox böyük maliyyə resursları hesabına valyuta ehtiyatlarının artması və bunun fonunda "Əsrin kontraktı"nın uzadılması, "Şahdəniz" layihəsinin, "Cənub Qaz Dəhlizi"nin icrası nəticəsində gələcəkdə Azərbaycanın iqtisadi gücünün daha da genişlənməyəcəyini əminliklə bildirmişdir.

Mərasimdə Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla bp şirkəti arasında 23 illik əməkdaşlıq əlaqələrinin olduğunu, BP-nin ölkəmizin bütün əsas layihələrində - "Azəri-Çıraq-Günəşli", "Bakı-Tbilisi-Ceyhan", "Şahdəniz", "Cənub Qaz Dəhlizi" layihələrində əsas tərəfdaş və investor kimi fəaliyyət göstərdiyini qeyd etmişdir. "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağının 1 milyard ton neft ehtiyatı olduğunu söyləyən Prezident İlham Əliyev "Əsrin müqaviləsi"nin vaxtının bitməsinə baxmayaraq, bp ilə SOCAR arasında imzalandığını, 1997-ci ildə "Çıraq" platformasından ilk neftin çıxarıldığını, 1998-ci ildə həmin neftin Bakı-Novorossiysk kəməri ilə Qara dənizə ixrac edildiyini, 1999-cu ildə Qara dəniz digər limanına - Supsaya Bakıdan neft kəməri çəkil-

Mehparə ƏLİYEV,
"Respublika".

